

समयमा काम नगरेपछि प्राधिकरणले तोड्यो खिम्ती-बाह्रबिसे प्रसारण लाइनको ठेक्का

अग्रिम भुक्तानीका लागि राखेको १४ लाख ५४ हजार डलर र ६ करोड १६ लाख ७४ हजार रुपैयाँ बैंक जमानत पनि जफत

नेपाल समाचारपत्र, काठमाडौं ।

नेपाल विद्युत प्राधिकरणले चिनियाँ ठेकेदार कम्पनीले काम नगरेपछि तामकोसी-काठमाडौं ४०० केभी प्रसारण लाइन आयोजनाअन्तर्गतको पहिलो खण्डको ठेक्का तोडेको छ ।

प्राधिकरणले चिनियाँ कम्पनीहरु ग्वाङ्सी ट्रान्समिसन एण्ड सबस्टेसन कन्ट्रक्सन तथा सेन्जेन क्लाउ इलेक्ट्रोनिक्सको संयुक्त उपक्रमसँगको तामाकोसी-काठमाडौं प्रसारण लाइनअन्तर्गतको न्यू खिम्ती-बाह्रबिसे खण्डको ठेक्का केही दिन अघि तोडेको हो । प्राधिकरणले ठेकेदार कम्पनीले राखेको ठेक्का रकमको १० प्रतिशत अर्थात १४ लाख ५४ हजार डलर र ६ करोड १६ लाख ७४ हजार रुपैयाँ कार्यसम्पादन जमानत जफत गरेको छ ।

यसैगरी, ठेकेदार कम्पनीले अग्रिम भुक्तानीका लागि राखेको १४ लाख ५४ हजार डलर र ६ करोड १६ लाख ७४ हजार रुपैयाँ बैंक जमानत पनि जफत गरिएको आयोजना प्रमुख नवराज ओझाले जानकारी दिनुभयो ।

प्राधिकरणले कम्पनीसँग ११ असोज २०७३ मा १२ जेठ २०७६मा निर्माण सम्पन्न गर्ने गरी १ करोड ४५ लाख ४३ हजार अमेरिकी डलर र ६१ करोड ६७ लाख ३६ हजार रुपैयाँमा ठेक्का सम्झौता गरेको थियो ।

कम्पनीले ठेक्का सम्झौताको ७४ प्रतिशत समय बितासमेत निर्माणका प्रारम्भिक काम नै नगरेपछि सम्झौता अवधि बाँकी नै रहेको अवस्थामा ठेक्का तोडिएको आयोजनाले जनाएको छ ।

‘ठेक्का सम्झौता भएको ७४ प्रतिशत समय सकिँदा करिब ८ प्रतिशत मात्रै भौतिक प्रगति गरेको, काम गर्न पटक-पटक दिइएको निर्देशन अटेर गरेकाले रणनीतिक महत्त्वको प्रसारण लाइन निर्माण अलपत्र पर्न नदिन ठेक्का तोडिएको हो’, ओझाले भन्नुभयो ।

ठेक्का तोडी नयाँ ठेकेदार छनोटका लागि ठेण्डर आह्वान भइसकेको आयोजना प्रमुख ओझाले जानकारी दिँदै आगामी मे भित्र ठेक्का सम्झौता गर्ने र सम्झौता भएको ८ सय २० दिनभित्रमा निर्माण सक्ने लक्ष्यका साथ काम अगाडि बढाइएको बताउनुभयो । आयोजना नेपाल सरकार र एसियाली विकास बैकको सहलितपूर्ण ऋणमा निर्माण गर्न लागिएको हो ।

कान्तिपुर, २०७५/९/१६

न्यु खिम्ती-बाह्रबिसे प्रसारण लाइन : चिनियाँ कम्पनीसँग ठेक्का तोडियो

यो घटनाले माथिल्लो तामाकोसी जलविद्युत् आयोजनाको विद्युत् काठमाडौं ल्याउन समस्या

नयाँ ठेकेदार छनोट गर्ने र चाँडै काम सम्पन्न गर्ने : प्राधिकरण

काठमाडौं — ठेकेदारले काम नगरेपछि नेपाल विद्युत् प्राधिकरणले तामाकोसी-काठमाडौं ४ सय केभी क्षमताको प्रसारण लाइन निर्माण आयोजनाको पहिलो खण्डको ठेक्का तोडेको छ ।

यो प्रसारण लाइन एक वर्षपछि सम्पन्न हुने ४५६ मेगावाटको माथिल्लो तामाकोसी आयोजनाको विद्युत्का लागि आवश्यक छ । राजधानी विद्युत् ल्याउन प्राधिकरणले प्रसारण लाइन निर्माण थालेको थियो ।

काम नगरेपछि प्राधिकरणले चिनियाँ कम्पनीहरू ग्वाङ्सी ट्रान्समिसन एन्ड सबस्टेसन कन्ट्रक्सन तथा सेन्जेन क्लाउ इलेक्ट्रोनिक्सको तामाकोसी-काठमाडौं प्रसारण लाइनअन्तर्गतको न्यु खिम्ती-बाह्रबिसे खण्डको ठेक्का तोडेको हो । 'ठेकेदार कम्पनीले राखेको ठेक्का रकमको १० प्रतिशत अर्थात् १४ लाख ५४ हजार डलर (१६ करोड २८ लाख ४८ हजार रुपैयाँ) र ६ करोड १६ लाख ७४ हजार रुपैयाँ कार्यसम्पादन जमानत जफत गरिएको छ,' प्राधिकरणको विज्ञप्तिमा छ ।

यो घटनाले माथिल्लो तामाकोसी जलविद्युत् आयोजनाको विद्युत् काठमाडौं ल्याउन समस्या हुने प्राधिकरणका अधिकारीहरू बताउँछन् । नयाँ ठेकेदार छनोट गर्ने र चाँडै काम सम्पन्न गर्ने प्राधिकरणले जनाएको छ ।

प्राधिकरणले उक्त ठेकेदार कम्पनीसँग ०७६ मा निर्माण सम्पन्न गर्ने गरी १ करोड ४५ लाख ४३ हजार अमेरिकी डलर र ६१ करोड ६७ लाख ३६ हजार रुपैयाँमा ठेक्का सम्झौता गरेको थियो । 'प्राधिकरणका कार्यकारी निर्देशक कुलमान घिसिङले रणनीतिक महत्त्वको प्रसारण लाइनको कामलाई तीव्रता दिन ठेकेदार कम्पनीलाई पटक-पटक निर्देशन दिएका थिए,' प्राधिकरणको विज्ञप्तिमा छ । कम्पनीले ठेक्का सम्झौताको ७४ प्रतिशत समय बित्दासमेत निर्माणको प्रारम्भिक काम नै नगरेपछि सम्झौता अवधि बाँकी नै रहेको अवस्थामा ठेक्का तोडिएको आयोजनाले जनाएको छ ।

‘ठेक्का सम्झौता भएको ७४ प्रतिशत समय सकिँदा करिब ८ प्रतिशत मात्रै भौतिक प्रगति गरेको, काम गर्न पटक-पटक दिइएको निर्देशन अटेर गरेकाले रणनीतिक महत्त्वको प्रसारण लाइन निर्माण अलपत्र पर्न नदिन ठेक्का तोडिएको हो,’ आयोजना प्रमुख नवराज ओझाले भने ।

कम्पनीले सम्झौतामा समय तालिकासहित उल्लेख भएका टावरको डिजाइन, जग हाल्ने तथा जडान गर्ने, कन्टक्टर, इन्सुलेटरजस्ता उपकरणको उत्पादन, आपूर्ति तथा जडानगर्ने लगायतका काम नगरेको जनाइएको छ ।

‘ठेक्का तोडी नयाँ ठेकेदार छनोटका लागि टेन्डर आह्वान भइसकेको छ,’ आयोजना प्रमुख ओझाले भने । आगामी मेभित्र ठेक्का सम्झौता गर्ने र सम्झौता भएको ८ सय २० दिनमा निर्माण सक्ने लक्ष्यका साथ काम अगाडि बढाइएको उनले बताए । यो आयोजना नेपाल सरकार र एसियाली विकास बैंकको सहूलितपूर्ण ऋणमा निर्माण गर्न लागिएको हो ।

सिन्धुपाल्चोकको बाह्रबिसेमा २२०/१३२ केभी सबस्टेसन बनाउने ठेक्काको काम हो । सबस्टेसनको काम पनि सन्तोषजनक नभएको आयोजनाले जनाएको छ । ‘ताकेत गर्दासमेत सम्झौताको तालिकाअनुसार अहिलेसम्म मुख्य काम नै भएको छैन,’ आयोजना प्रमुख ओझाले भने ।

प्राधिकरण र कम्पनीबीच सबस्टेसन निर्माणका लागि २५ डिसेम्बर २०१७ मा ८७ लाख ९३ हजार डलर र ३१ करोड ५४ लाख रुपैयाँमा ठेक्का सम्झौता भएको थियो । निर्माणको काम २४ फेब्रुअरी २०२० मा सक्ने गरी ठेक्का सम्झौता भएको हो ।

खिम्ती र तामाकोसी नदी क्षेत्रमा निर्माण हुने जलविद्युत् आयोजनाको विद्युत् काठमाडौं उपत्यकामा ल्याउन तामाकोसी-काठमाडौं उच्च क्षमताको प्रसारण लाइन बनाउन लागिएको हो ।

रामेछापको खिम्तीमा बन्न लागेको सबस्टेसनबाट सिन्धुपाल्चोकको बाह्रबिसेसम्मको ४०० केभी डबल सर्किट प्रसारण लाइनको लम्बाइ ४४ किलोमिटर छ । बाह्रबिसे-काठमाडौं खण्डको ठेक्का भने लार्सन एन्ड टर्बो (एलएन्टी) ले पाएको छ ।

कान्तिपुर, २०७५/९/१६

त्रिशूली श्री एको विद्युत् असारमा

रसुवा — माथिल्लो त्रिशूली श्री ए जलविद्युत् आयोजनाले असारसम्ममा विद्युत् उत्पादन गर्ने गरी निर्माणमा तीव्रता दिएको छ ।

रसुवामा बाँध र नुवाकोटमा विद्युत्गृह रहेको आयोजनाको क्षमता ६० मेगावाट छ । नेपाल विद्युत् प्राधिकरणले निर्माण गरिरहेको यो आयोजना रन अफ रिभर प्रणालीमा आधारित छ । अहिले विद्युत्गृह, बाँधस्थल, बालुवा थिगाउने र पानी बग्ने क्यानल निर्माणको काम धमाधम भइरहेको छ ।

आयोजनाले अहिलेसम्म करिब ९० प्रतिशत काम सम्पन्न गरिसकेको जनाएको छ । आयोजनाका अनुसार सिभिलतर्फ ९५ प्रतिशत, इलेक्ट्रो मेकानिकलतर्फ ३५ र हाइड्रो मेकानिकलतर्फ ६५ प्रतिशत काम सम्पन्न भइसकेको छ ।

आगामी असारसम्ममा विद्युत् उत्पादन गर्ने गरी काम भइरहेको आयोजनाका प्रमुख फणिन्द्रराज जोशीले बताए । ‘सबैको साथ र सहयोग भए चालु आर्थिक वर्षको अन्तिममा विद्युत् उत्पादन गर्न सकिन्छ,’ उनले भने, ‘मुख्य सुरुङ मार्गमा कंक्रीट लाइनिङ गर्ने काम पनि धमाधम भइरहेको छ ।’ ४ हजार १ सय मिटर लामो मुख्य सुरुङ मार्गमा कंक्रीट लाइनिङ गर्ने काम अन्तिम चरणमा पुगेको छ ।

आयोजनाको मुख्य सुरुङ मार्ग ०७४ भदौमै ब्रेकथ्रु भएको हो । आयोजनाको निर्माण कम्पनी चाइना गेजुवा ग्रुप अफ कम्पनी (सीजीजीसी) ले काम गरिरहेको छ । सन् २०११ मा आयोजना निर्माण सुरु भएको हो । २०७२ वैशाख १२ को भूकम्पका कारण आयोजनामा क्षति पुगेको थियो । करिब २२ महिना आयोजना बन्दभएको थियो ।

भारतले गरेको नाकाबन्दी र बिनाशकारी भूकम्पका कारण आयोजनाको निर्माण तालिका प्रभावित भए पनि आयोजनाको लागत भने नबढ्ने जोशीले बताए । (ईपीसी) मोडेलमा आयोजनाको निर्माणकार्य भइरहेको छ । चिनियाँ एक्जिम बैंकको सहलियतपूर्ण ऋणमा निर्माण भइरहेको उक्त आयोजनाको कुल लागत १२५ मिलियन अमेरिकी डलर (१३ अर्ब ९९ करोड १२ लाख ५० हजार रुपैयाँ) रहेको छ ।

निर्माणतालिका प्रभावित भएपछि नेपाल विद्युत् प्राधिकरणले आयोजनाको म्याद ०७६ को वैशाख १७ सम्मका लागि थपेको छ । असार अन्तिमसम्ममा दुईवटा टर्बाइनबाट ३०-३० गरी ६० मेगावाट विद्युत् उत्पादन हुने आयोजानले जनाएको छ । उत्पादित विद्युत् श्री बी हबदेखि मातातीर्थ सबस्टेसनसम्म करिब ४४ किलोमिटर लामो २२० केभी प्रसारण लाइनमार्फत लगिनेछ ।

प्रसारण लाइनका लागि १ सय ४० वटा टावर निर्माण गर्नुपर्नेमा अहिलेसम्म १ सय ३९ वटा निर्माण भइसके पनि मुअब्जाका कारण श्री बी नजिकै रहेको टावर अहिलेसम्म निर्माण हुन सकेको छैन । विद्युत् उत्पादन समयमै भए पनि प्रसारण लाइन समयमै निर्माण हुन सकेन भने उत्पादन भएको विद्युत् खेर जाने सम्भावना छ ।

जलविद्युत् आयोजनाको आडमा अवैध क्रसर

म्याग्दी - शक्ति र पहुँचको आडमा उत्तरी म्याग्दीमा सञ्चालित एक क्रसर उद्योगले अवैध उत्खनन् गरेको पाइएको छ। अन्नपूर्ण गाउँपालिका-४ नारच्याङको पतारमा मिस्त्री खोला, आसपासका सार्वजनिक जग्गाबाट गिटी, बालुवा र ढुंगा उत्खनन् गरेर केही स्थानीयले निर्माणाधिन अवस्थामा रहेको ४२ मेगावाट क्षमताको मिस्त्री खोला जलविद्युत् आयोजनाको आडमा खोलामा एकजाभेटर लगाएर निर्वाध बिक्री गर्ने गरेका छन्।

अन्नपूर्ण संरक्षण क्षेत्र परियोजना (एक्याप) क्षेत्रभित्र स्थानीयवासीको चर्को विरोधलाई समेत अटेर गरी सञ्चालित सञ्चालिक उद्योगले धमाधम उत्खनन् गर्दा आसपासका क्षेत्र समेत जोखिममा परेको छ। मिस्त्रीखोलाको नाममा अनुमति लिएर केही स्थानीयको समेत लगानीमा सञ्चालित क्रसरले दिनहुँ बेनी-जोमसोम सडकखण्ड, दाना सबस्टेसन, पक्की पुल लगायत आवश्यकता अनुसार व्यक्तिगत प्रयोजनामा समेत दिनहुँ ढुंगा, गिटी र बालुवा बिक्री गर्ने गरेको स्थानीयको भनाइ छ।

‘जलविद्युत् आयोजनाका केही व्यक्तिको मिलेमतोमा क्रसर सञ्चालन भइरहेको छ,’ एक स्थानीयले भने, ‘न्यूनतम पूर्वाधारसमेत पूरा गरिएको छैन, छानबिन गरेर कानुनी दायरामा ल्याउनुपर्छ।’ स्थानीयस्तरमा राजनीतिक दलको आडमा मिलेमतोमा सञ्चालित उद्योगबाट सीमित व्यक्तिलाई फाइदा भए पनि गाउँलेलाई सास्ती भएको उनले बताए। मिस्त्रीखोलाको नाममा नजिकै अर्को क्रसरसमेत सञ्चालनमा रहेको छ। आयोजनालाई आवश्यक पर्ने निर्माण सामग्री आफ्नै क्रसरबाट उत्पादन गर्ने गरे पनि जलविद्युत् आयोजनाले समेत अवैध उत्खनन्मा सघाइरहेको स्थानीयको गुनासो छ।

‘दैनिक एकैपटक चार-पाँच टिपरले सामग्री लैजान्छन्,’ ती स्थानीयले भने, ‘स्थानीयको नाममा अवैध रूपमा निकासी भइरहेको छ।’ एकजाभेटरले खोला तथा आसपासका सार्वजनिक जग्गा दोहनमा एक्यापले समेत मौन स्वीकृति दिएको स्थानीयको गुनासो छ। जलविद्युत् आयोजनाले आवश्यक पर्ने निर्माण सामग्रीका लागि प्रक्रिया पूरा गरी क्रसर उद्योग सञ्चालन गर्न पाउने भए पनि व्यावसायिक रूपमा प्रयोग गर्ने कानुनी प्रावधान नभएपछि उक्त क्रसर उद्योगबाट उत्पादन गरिएका सामग्रीलाई अनुमतिको आडमा अन्य आयोजनामा पुर्याउने गरिएको छ। क्रसर उद्योगबारे मिस्त्रीखोला आयोजना समेत मौन बस्ने गरेको छ।

आयोजनाको टनेल लगायत आवश्यक संरचनामा अर्को क्रसरबाटै सामान पुर्याउने गरे पनि केही स्थानीयको व्यक्तिगत आम्दानीलाई आधार बनाएर सञ्चालन अनुमति दिएको क्रसरलाई स्थानीयकै स्वामित्व भन्दै आएको छ। क्रसर उद्योगमा एक्याप व्यवस्थापन समितिका पदाधिकारीको समेत संलग्नता रहेकाले एक्यापबाट समेत स्थलगत अनुगमनका क्रममा बेवास्ता गर्ने गरेको पाइएको छ। यता वडाध्यक्ष चन्द्रप्रसाद फगामीले क्रसर उद्योगबारे वडा कार्यालयमा आधिकारिक जानकारी नभएको बताए। 'हामीलाई जानकारी छैन, जलविद्युत्ले सञ्चालन गरेको भनिएको छ, एकैठाउँमा आयोजनाको नाममा दुईवटा क्रसर सञ्चालन गरेको छ,' फगामीले भने।

उनले क्रसर उद्योगबारे पटकपटक गुनासो आउने गरे पनि मिस्त्री मौन बस्ने गरेको आरोपसमेत लगाए। 'मिस्त्रीको दोहोरो भूमिका देखिएको छ,' उनले भने, 'वडावासीलाई विवादमा ल्याउने प्रयास गरिएको छ।' स्थानीय तहको निर्वाचनलगत्तै वडा कार्यालयले समन्वयको प्रयास गरे पनि आयोजना पक्ष र क्रसर सञ्चालकले बेवास्ता गरेको बताए। एकै ठाउँमा दुईवटा क्रसर राखिएको बारे गाउँपालिकालाई समेत जानकारी रहेको उनको भनाइ छ। क्रसर उद्योगका कारण पतार-बास्बोट जोड्ने सडक जोखिममा परेको छ। दैनिक सञ्चालनमा रहेको क्रसरबारे स्थानीयले चर्को विरोध गर्ने गरे पनि सञ्चालक नै ठूला राजनीतिक दलमा आवद्ध रहेकाले समस्या भएको बताइन्छ। क्रसरमा लाखौं घनमिटर नदीजन्य पदार्थ भण्डारण गरिएको छ।

सञ्चालक	एक्यापको	व्यवस्थापन	समितिमा
क्रसर सञ्चालक तेज गुरुङ	अन्नपूर्ण संरक्षण परियोजना	नारच्याङ व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष हुन्।	जलविद्युत् सञ्चालन गरेबापत स्थानीयलाई समेत आम्दानी हुनेगरी आयोजना र स्थानीयको संयुक्त लगानीमा स्थापना गरिएको गुरुङको दाबी छ। क्रसरका अर्का सञ्चालक ओमबहादुर बुढाथोकी व्यवस्थापन समितिका सचिव हुन्। आयोजना र एक्यापको आडमा दैनिक नदी उत्खनन् गरी खुलेआम बिक्री हुँदा समेत स्थानीय जनप्रतिनिधि, प्रहरी लगायत सरोकारवाला निकायसमेत मौन छन्।

क्रसरमा नेपाली कांग्रेसबाट वडा सदस्यमा निर्वाचित भई हाल जिससमा रहेका मेख बहादुर गर्बुजासमेत छन्। त्यस्तै तम बहादुर चोचांगी जितेन्द्र चोचांगी, भिम बहादुर शेरपुञ्जा लगायतको लगानी छ। स्थानीयस्तरमा क्रसर सञ्चालक अगाडि स्थानीयले विरोध गर्न नसके पनि सार्वजनिक सुनुवाइ लगायत कार्यक्रममा गुनासो गर्ने गरेका छन्। क्रसर सञ्चालकले राष्ट्रिय निकुञ्ज विभाग, एक्यापबाट समेत अनुमति लिएर सञ्चालन गरेको भन्दै स्थानीयको विरोधलाई दबाउने गरेका छन्।

यता क्रसर सञ्चालक गुरुङले जलविद्युत् आयोजनाको नाममा स्थानीयले लगानी गरेर सञ्चालन गरिएको बताए। 'क्रसर मिस्त्रीखोलाको नाममा छ। स्थानीयको लगानीमा समेत कानुनी प्रक्रिया पूरा गरी सञ्चालन गरिएको छ,' उनले भने। उनले वन मन्त्रालयअन्तर्गत राष्ट्रिय निकुञ्ज विभागको अनुमतिमा दानमा रहेको राष्ट्रिय गौरवको

आयोजना मानिएको दाना सबस्टेसनलाई बिक्री गर्ने गरिएको बताए। तर, एउटा जलविद्युत् आयोजनाको नाममा रहेको क्रसरले अन्य आयोजनालाई अवैध उत्खनन् गरी बिक्री गर्न मिल्दैन। क्रसर सञ्चालकमा नेकपा र कांग्रेसका स्थानीय नेताको मिलेमतोमा लगानी गरिएपछि आयोजना र एक्यापले समेत अवैध गतिविधि रोक्न असफल देखिन्छन्। एक्यापले समेत प्राकृतिक स्रोतसाधनको दोहोनबारे मुख खोलेका छैनन्। दैनिक बिहानैदेखि राती अबेरसम्म सञ्चालन हुने क्रसरबाट सबस्टेसन, सडक लगायत व्यक्तिगत घर बनाउन समेत प्रयोग हुने क्रसरबाट वार्षिक ८० लाखसम्म कमाइ हुने अनुमान गरिएको छ।

करको **दायरामै** **छैन** **क्रसर** **उद्योग**

अन्नपूर्ण गाउँपालिकाले आन्तरिक आम्दानीको स्रोत पहिचान गरी विकास निर्माणसहित आवश्यक पूर्वाधार विस्तारमा खर्च गर्ने योजना बनाइरहेको छ। साना व्यापार व्यवसायबाट कर असुले पनि लाखौं कारोबार गर्ने क्रसर उद्योगलाई कानुनी प्रक्रिया तथा करको दायरामा ल्याउन सकेको छैन। नारच्याडमा स्थानीयको लगानीमा रहेको क्रसर उद्योगबाट गाउँपालिकाले एक रुपैयाँ पनि कर असुल्न सकेको छैन। स्थानीयले अवैध क्रसर उद्योग भन्दै चर्को विरोध गरे पनि गाउँपालिकाले जलविद्युत्ले अवैध गतिविधिलाई सघाउने प्रयास गरेको भन्दै गुनासो मात्रै गर्ने गरेको पाइन्छ।

स्थानीय तहको निर्वाचन सम्पन्न भएको दुई वर्ष बितिसक्दा समेत दर्ता तथा नवीकरणबारे गाउँपालिकालाई कुनै जानकारी छैन। आयोजनाको आडमा गाउँपालिकालाई समेत जानकारी नदिई नदी तथा आसपासबाट लाखौं घनमिटर कच्चा पदार्थ दोहोन गरी प्रशोधन गर्दै आए पनि कारबाहीको प्रयास गरिएको छैन। 'क्रसर उद्योगबाट एक रुपैयाँ पनि कर प्राप्त गरिएको छैन,' गाउँपालिकाका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत सन्तोष पौडेलले भने, 'अवैध क्रसरबारे गुनासो आएको छ, कार्यपालिका बैठकमा समेत आवाज उठेको छ।' उनले गाउँपालिकाभित्र सञ्चालनमा रहेका क्रसरसहित अन्य उद्योगलाई करको दायरामा ल्याउन आवश्यक रहेको बताए।

क्रसर उद्योगले करबाहेक पनि अन्तरशुल्क लगायत विभिन्न शीर्षकमा तिर्नुपर्ने बताए। मापदण्ड विपरित सञ्चालन गरिएका क्रसर बन्द गर्ने चौतफी दबाव आएपछि स्थलगत अनुगमनको तयारी समेत गरिएको गाउँपालिकाले जनाएको छ। क्रसर उद्योगले वातावरण र नगरको सौन्दर्यमा गम्भीर असर पुर्याएकाले उचित मापदण्ड बनाएर सञ्चालनमा ल्याउनुपर्नेमा जनप्रतिनिधिको समेत भनाइ रहेको पौडेलले बताए। उनले जलविद्युत् आयोजनाको हब बन्दै गएको गाउँपालिकामा नदीजन्य पदार्थको उत्खननका लागि वातावरणीय मूल्यांकन समेत गरिने बताए।

नेपालको विद्युत् व्यापारमा कोसेढुंगा

दक्षिणी छिमेकी राष्ट्र भारतले दुई वर्षअघि लागू गरेको उसको सीमा पार विद्युत् व्यापार निर्देशिकामा परिवर्तन गरेसँगै नेपालबाट बिजुली निर्यात हुने मार्ग पनि प्रशस्त भएको छ। भारतको यो परिवर्तन नीति नेपालका निम्ति पनि अनुकूल साबित हुन सक्दछ।

यसले विद्युत्को अन्तर्राष्ट्रिय बजारको ढोका पनि खोलेको छ। अब नेपालमा उत्पादन भएको बिजुलीलाई भारत मात्रै होइन कि बंगलादेशलगायतका देशहरूमा पनि निर्यात गर्न सकिनेछ। नयाँ निर्देशिकामा भारतीय कम्पनीले छिमेकी मुलुकका सरकार तथा सरकारी कम्पनीबाट सिधै वा भारतमा निर्यात गर्न स्वीकृति प्राप्त प्रवर्द्धकबाट विद्युत् खरिद गर्न सक्ने व्यवस्था गरेको छ। दुई मुलुकबीचको सम्झौतामार्फत आयात गर्नुपर्ने अवस्थामा भारत सरकारले कुनै संस्था तोक्न सक्नेसमेत उल्लिखित छ। यससम्बन्धी नेपालको पुरानो मागलाई भारतले सम्बोधन गरेबाट दुई देशबीचको आर्थिक, समाजिक एवं राजनीतिक सम्बन्धमा थप प्रगाढता आउनुका साथै परस्पर विश्वासलाई पनि बढाएको छ। नेपालको विद्युत् व्यापारमा यो कोसे ढुंगा साबित हुने निश्चित छ।

अघिल्लो निर्देशिकामा भारतले आयात गर्ने बिजुलीको उत्पादन र व्यापारमा कम्तीमा ५१ प्रतिशत भारतीय वा सम्बन्धित देशको सरकारको पूर्ण लगानी हुनुपर्ने सर्त थियो। परियोजनामा किशतप्रतिशत भारतीय लगानी, कि त छिमेकी मुलुकका सरकार वा निजी कम्पनीकै पूर्ण लगानी र नियन्त्रण हुनुपर्ने सर्त पनि थियो। यसलाई नेपालको निम्ति अनुपयुक्त प्रावधान मानिएको थियो तर अब नयाँ प्रावधान लागू भएपछि नेपालमा विदेशी लगानीकर्ताहरू पनि उत्साही भएर ऊर्जा क्षेत्रमा लगानी गर्न आउनेछन्। भारतीय लगानीकर्ताहरूको भूमिका पनि महत्वपूर्ण नै साबित हुनेछ। अब नेपालको ऊर्जा क्षेत्रमा लगानी गर्न चाहने विदेशी लगानीकर्ताहरूलाई आकर्षित गर्न सरकारले लगानीमैत्री वातावरणको निर्माण गर्न आवश्यक छ। विद्युत् आयोजनाले भोगिरहेको वन एवं वातावरणजस्ता समस्या तथा राजनीतिक संगठनको विरोध एवं अवरोधलाई हटाउन आवश्यक छ। हामीले अब पनि ऊर्जा क्षेत्रको विकास गर्नमा कन्जुस्याइँ गर्नुहुँदैन। विकास निर्माणको विरोध गरेर नकारात्मक राजनीति गर्नेहरूको पनि विरोध हुन आवश्यक छ।

प्राकृतिक स्रोत एवं सम्पदाको मामिलामा नेपाल धनी राष्ट्र हो। नेपालसँग उपलब्ध स्रोत एवं साधनको समुचित सदुपयोग हुन सक्थ्यो भने नेपाल पनि विकसित राष्ट्रको पंक्तिमा उभिन सक्छ तर यसको निम्ति दृढ इच्छाशक्ति, इमानदार प्रयास एवं सतत् समर्पण चाहिन्छ। 'भिजन' भएको नेताबाट नै

देशको समग्र विकास सम्भव हुनसक्छ। जलस्रोत, जडीबुटी एवं पर्यटन यस्ता क्षेत्र हुन्, जसको सदुपयोगबाट नेपाल आर्थिकरूपले सम्पन्न हुनसक्छ। खोत्रमो राष्ट्रवाद एवं यथास्थितिवादले अहिलेसम्म देशको कुभलो नै गरेको छ। जबकि नेपालभन्दा पनि सानो देश भँटानले जलसम्पदाको सदुपयोग गरेर आफ्नो अर्थतन्त्रलाई बलियो बनाइसकेको छ।

अब नयाँ प्रावधान लागू भएपछि नेपालमा विदेशी लगानीकर्ताहरू पनि उत्साही भएर ऊर्जा क्षेत्रमा लगानी गर्न आउनेछन्। भारतीय लगानीकर्ताहरूको भूमिका पनि महत्वपूर्ण नै साबित हुनेछ। अब नेपालको ऊर्जा क्षेत्रमा लगानी गर्न चाहने विदेशी लगानीकर्ताहरूलाई आकर्षित गर्न सरकारले लगानीमैत्री वातावरणको निर्माण गर्न आवश्यक छ।

हामी जलस्रोतमा बिजुली मात्रै देख्छौं, तर जलस्रोतभित्र बिजुली मात्रै होइन कि यसमा खानेपानी, सिंचाइ एवं नदी नियन्त्रणजस्ता विषय पनि आउँछ। गण्डकी, कोशी र कर्णालीको बहानामा देशका अधिकांश राजनीतिक दलहरूले भारतसँग जलस्रोत सम्झौता हुन दिएनन् तर यसबाट बढी हानि हामीलाई नै भयो। भारतको कुल जनसंख्याको एक चौथाइ हिस्सा हाम्रो दक्षिणी सिमानासँग जोडिएर बसेका छन्। पर्वी र पश्चिमी सिमानालाई जोड्ने हो भने यो संख्या अझ बढी हुनसक्छ तर हामीले यस दिशामा ध्यान नै दिएनौं कि त्यहाँका जनतालाई बिजुली र खानेपानी पनि चाहिन्छ। केही वर्षअघिसम्म हिमालबाट निस्किएको पानीमाथि नेपालको एकलौटी स्वामित्व हुने गर्दथ्यो तर विगत केही समययताको नयाँ अन्तर्राष्ट्रिय कानूनले तल्लो स्तरीय मुलुकको अधिकारलाई स्थापित गरिदिएको छ। नेपालबाट भारत बग्ने पानीको व्यवस्थापन भारतले आफ्नै तरिकाले गर्‍यो भने त्यसलाई रोक्ने तथा त्यसमा नेपालले बोल्ने ठाउँ नै अब रहेन। हाम्रो धर्मशास्त्रमा सम्पतिको तीन अवस्था बताइएको छ। खानु अथवा उपभोग गर्नु, दोस्रोमा दान गर्नु र तेस्रोमा स्वतः नाश हुनु। अहिलेसम्म हाम्रो देशमा प्राकृतिक स्रोत एवं साधनको अवस्था तेस्रो प्रकृतिको रहेको छ। नदीबाट बगिसकेको पानीलाई हामी फर्काउन सक्दैनौं तर आफ्नो मानसिकतामा परिवर्तन ल्याएर यसको सदुपयोग गरी यसलाई थप नाश हुनबाट जोगाउन सक्छौं।

चार वर्षअघि भारतीय प्रद्यानमन्त्री नरेन्द्र मोदी नेपाल भ्रमणमा आएका बखत हाम्रो संसद् भवन तत्कालीन संविधानसभामा गरेको सम्बोधनमा हाल भारतले नेपालको ऊर्जा संकटलाई अन्त्य गर्ने र केही वर्षपछि नेपालले भारतको अँध्यारोलाई हटाउनमा मद्दत गर्ने विश्वास व्यक्त गरेका थिए। विगत केही वर्षयता ऊर्जाको क्षेत्रमा तीव्र गतिमा काम पनि भएको छ। साथै भारतले नेपाललाई दिइरहेको बिजुलीका कारण हाल हाम्रो देशमा लोडसेडिङ नगन्य अवस्थामा छ। अब पालो हाम्रो हो र हामीले आफ्नो जलसञ्चारको सदुपयोग गरी भारतमा बिजुली बित्रमिी गरेर भारतसँगको व्यापारघाटालाई कम मात्रै होइन कि नाफामा पुऱ्याउने काम हुनुपर्दछ। झन्डै २ हजार मेगावाटको माथिल्लो कर्णाली र अरुण

तेस्रो जलविद्युत् परियोजना कार्यान्वयनमा आएपछि यस दिशामा धेरै हदसम्म काम बढ्ने छ। अहिले देशको अर्थतन्त्र नै अपांग हुन पुगेको छ। नेपाल विद्युत्को ठूलो उत्पादकर्ता र भारत यसको ठूलो खरिदकर्ता साबित हुनसक्छ। नेपालमा आएर बिजुलीको उत्पादन जसले गरे पनि त्यसको बजार भनेको भारत नै हो। नेपालको बृहत् हितलाई ध्यानमा राखी नेपाल र भारत दुवैले मिलेर नेपालको ऊर्जा क्षेत्रको विकासमा काम गरे दुवै देशको हितमा हुनेछ।

गरिबी एवं बिजुलीको खपतबीच गहिरो सम्बन्ध छ। जुन ठाउँमा बिजुलीको खपत बढी हुन्छ त्यहाँ गरिबी अन्त्य हुने अवस्थामा पुगिसकेको हुन्छ तर जहाँ बिजुलीको अभाव हुन्छ त्यहाँ गरिबीको अँध्यारो व्यापक रहेको मानिन्छ। हाम्रो देश विकासको मामिलामा पछाडि पर्नुको एउटा ठूलो कारण देशमा विद्युत्को ठूलो संकट पनि हो। सार्वजनिक भएको एक अध्ययन प्रतिवेदनअनुसार नेपालले आगामी १३ वर्षपछि १३ हजार मेगावाट विद्युत्को निर्यात गर्न सक्नेछ। साथै सन् २०४५ सम्म बिजुलीे बेचेर प्रतिवर्ष १० खर्ब ६९ रुपियाँ कमाउन सक्नेछ। नेपाललाई सन् २०२२ सम्म विकासशील मुलुकमा स्तरोन्नति हुन करिब सय अर्ब डलर आवश्यक देखिन्छ। त्यसको निम्ति देशभित्रकै लगानी पर्याप्त हुँदैन। त्यसैले विदेशी लगानी भित्र्याउनुको विकल्प छैन। नेपालको पहाडी क्षेत्रमा ऊर्जा, जडीबुटी एवं पर्यटनको क्षेत्रमा वैदेशिक लगानी भित्र्याउन सकिन्छ। तराईमा उद्योग एवं कृषिको क्षेत्रमा वैदेशिक लगानीलाई भित्र्याउन सकिन्छ।

देशमा विकास भएको हेर्न नचाहने, जनतालाई सधैं गरिब एवं बेरोजगार बनाएर राख्ने तथा त्यसबाट राजनीतिक लाभ लिन खप्पिस देशका कतिपय राजनीतिक दल र तिनका नेताहरू तथा विभिन्न स्वार्थ समूहको अवाञ्छित क्रियाकलापका कारण देशका निर्माणाधीन कतिपय आयोजनाको निर्माणकार्य समयमै पँरा भइरहेको हुँदैन। आयोजना निर्माणमा अनावश्यक प्रश्न तेस्र्याएर अवरोध सृजना गर्ने व्यक्ति, समूह तथा प्रवृत्तिलाई निरुत्साही गर्नु आवश्यक छ। झोलामा विद्युत् उत्पादनको इजाजतपत्र लिएर हिँड्ने दर्जनों निर्माण कम्पनीहरू आफैले केही गर्न नसक्ने र अरुलाई पनि केही नदिने प्रण नै गरेका देखिन्छन्। नेपालमा जलस्रोतको विकाससित तिनको मतलब हुँदैन। यसलाई राष्ट्रको स्वाभिमानजस्तो संवेदनशील विषयसँग जोडेर तुलना गर्ने गरिन्छ तर यस्ता विकास विरोधी तत्वहरू देशी-विदेशीहरूको षड्यन्त्रको गोटी मात्रै बनेका हुन्छन्।

स्वदेशी लगानीको स्वागत गरिनुपर्दछ। कुन क्षेत्रमा विदेशी लगानी स्वीकार गर्ने र कुन क्षेत्रमा विदेशीको लगानी स्वीकार नगर्ने भन्ने दिशामा हाम्रो नीति प्रस्ट हुनुपर्दछ। जब चीन, अमेरिका र भारतलाई पनि विदेशी लगानी चाहिन्छ भने हाम्रो देशमा यसको विरोध हुनुको अर्थ बुझ्न सकिएको छैन। देशको राजनीतिक दलहरूको नीति पनि प्रस्ट छैन। आफैँ सरकारको हुँदा वैदेशिक लगानीको पक्षमा देश-विदेशमा भाषण गर्ने तर सत्ताबाट हट्नेबित्तिकै त्यसको विरोधमा कार्यकर्तालाई उचाल्ने प्रवृत्तिको अन्त्य

नहुन्जेलसम्म देशको विकास हुन सक्दैन। देशका कतिपय राजनीतिक दलहरूले आफ्नो कार्यकर्ताहरूलाई उचालेर विद्युत् आयोजनाको निर्माण कार्यलाई बाधित गर्दै आएका हुन् भने विद्युत् माफियाहरूको चलखेलका कारण पनि विद्युत् विकासको मामिलामा अपेक्षित प्रगति हुन सकेको छैन।

देशमा विद्यमान दण्डहीनताको अवस्थामा विदेशी लगानीकर्ताहरू नेपालमा लगानी गर्न तयार हुँदैनन्। अनावश्यक विरोध एवं अवरोधका कारण कतिपय आयोजनाहरूको निर्माण कार्य समयमै पूरा नभई लम्बिदै जाने गरेको पाइएको छ। यसले गर्दा लागत पनि बढ्दै जान्छ। यसबाट घाटा नेपाललाई नै हुने गर्दछ। राजनीतिक अस्थिरता तथा सुरक्षाको अभावलगायतका कारणले वैदेशिक लगानीकर्ताहरू नेपालमा लगानी गर्नमा उत्साहित भइरहेका छैनन्। जलस्रोतको विकासको मामिलामा तथा वैदेशिक लगानीलाई भित्र्याउने मामिलामा केही राजनीतिक दलहरू पूर्वाग्रही भएर काम गरिरहेका छन् तर यसले हानि हाम्रो नै भइरहेको छ। त्यसैले यतिखेर भारत सरकारले ल्याएको नयाँ सीमापार विद्युत् व्यापार निर्देशिकाको स्वागत गर्नुपर्दछ।

काम नगर्ने चिनियाँ ठेकेदार कम्पनीको जमानत जफत गर्दै ठेक्का रद्द

नेपाल समाचारपत्र, काठमाडौं

विभिन्न बाहना बनाउँदै सम्झौताअनुसार काम नगर्ने चिनियाँ ठेकेदार कम्पनीको जमानत र बैंक ग्यारेन्टी जफत गर्दै नेपाल विद्युत प्राधिकरणले ठेक्का रद्द गरेको छ ।

प्राधिकरणले तामाकोसी-काठमाडौं ४ सय केभी प्रसारणलाइन आयोजनाअन्तर्गतको पहिलो खण्डको ठेक्का पाएको चिनियाँ कम्पनी ग्वाङ्सी ट्रान्समिसन एन्ड सबस्टेसन कन्ट्रक्सन तथा सेन्जेन क्लाउ इलेक्ट्रोनिक्स (ज्वाइन्ट भेन्चर) सँगको ठेक्का सम्झौता तोडेको हो ।

तामाकोसी-काठमाडौं प्रसारणलाइनअन्तर्गतको न्यँ खिम्ती-बाह्रबिसे खण्डको ठेक्काका निम्ति कम्पनीले राखेको ठेक्का रकमको १० प्रतिशत अर्थात् १४ लाख ५४ हजार डलर तथा ६ करोड १६ लाख ७४ हजार रुपियाँ कार्यसम्पादन जमानत र ठेकेदार कम्पनीले अग्रिम भुक्तानीका लागि राखेको १४ लाख ५४ हजार डलर र ६ करोड १६ लाख ७४ हजार रुपियाँ बैंक ग्यारेन्टी जफत गरिएको आयोजना प्रमुख नवराज ओझाले जानकारी दिनुभयो ।

प्राधिकरणका कार्यकारी निर्देशक कुलमान घिसिङले रणनीतिक महत्त्वको प्रसारणलाइनको कामलाई तीव्रता दिन ठेकेदार कम्पनीलाई पटक-पटक निर्देशन दिनुभएको थियो । तर, कम्पनीले प्रारम्भिक काम नै नगरी विभिन्न बाहना बनाएर आयोजना लम्ब्याउन खोजेपछि सम्झौता अवधि बाँकी रहँदै ठेक्का तोडिएको छ ।

कम्पनीले सम्झौतामा समय तालिकासहित उल्लेख भएका टावरको डिजाइन, ड्रइङ, जग हाल्ने तथा जडान गर्ने, कन्ट्रक्टर, इन्सुलेटर जस्ता उपकरणको उत्पादन, आपूर्ति तथा जडान गर्नेलगायतका काम गरेको थिएन ।

‘ठेक्का सम्झौता भएको ७४ प्रतिशत समय सकिँदा करिब ८ प्रतिशतमात्रै भौतिक प्रगति गरेको, काम गर्न पटक-पटक दिइएको निर्देशन अटेर गरेकाले रणनीतिक महत्त्वको प्रसारणलाइन निर्माण अलपत्र पर्न नदिन ठेक्का तोडेका हौं, ओझाले भन्नुभयो-‘काम गर्न पटक-पटक गरिएको ताकेताका साथै चेतावनी दिँदा ठेक्का सम्झौतामा उल्लेख गरिएको समय तालिका परिवर्तन गर्नेमै कम्पनी लागिरेह्यो, काम नगर्ने बहाना बनाएर ठेक्का ओगटी राख्ने मात्रै कम्पनीको नियत देखियो ।’

कम्पनीले प्राधिकरणसँग २०७३ असोज ११ ठेक्का सम्झौता भएको उक्त आयोजना २०७६ जेठ १२ गते निर्माण सम्पन्न गर्ने गरी १ करोड ४५ लाख ४३ हजार अमेरिकी डलर र ६१ करोड ६७ लाख ३६ हजार रुपियाँमा ठेक्का सम्झौता गरेको थियो ।

प्राधिकरणका कार्यकारी निर्देशक कुलमान घिसिङले रणनीतिक महत्वको प्रसारण लाइनको कामलाई तीव्रता दिन ठेकेदार कम्पनीलाई पटक-पटक निर्देशन दिनुभएको थियो । तर, कम्पनीले प्रारम्भिक काम नै नगरेपछि सम्झौता अवधि बाँकी नै रहेको अवस्थामा ठेक्का तोडिएको छ ।

नेपाल सरकार र एसियाली विकास बैंकको सहूलितपँर्ण ऋणमा निर्माण गर्न लागिएको आयोजनाको ठेक्का तोडी नयाँ ठेकेदार छनोटका लागि ठेण्डर आहवान भइसकेको आयोजना प्रमुख ओझाले जानकारी दिनुभयो । उहाँका अनुसार, आगामी मे महिनाभित्र ठेक्का सम्झौता गर्ने र सम्झौता भएको ८ सय २० दिनभित्र निर्माण सक्ने लक्ष्यका साथ काम अगाडि बढाइएको जानकारी दिनुभयो ।

रामेछापको खिम्तीमा बन्न लागेको सबस्टेसनबाट सिन्धुपाल्चोकको बाह्रबिसेसम्मको ४ सय केभी डबल सर्किट प्रसारणलाइनको लम्बाई ४४ किलोमिटर छ । बाह्रबिसे-काठमाडौं खण्डको ठेक्का भने लार्सन एन्ड टर्बो कम्पनीले ठेक्का पाएको छ ।

खिम्ती र तामाकोसी नदी क्षेत्रमा निर्माण हुने जलविद्युत् आयोजनाबाट उत्पादित विद्युत् काठमाडौं उपत्यकामा ल्याउन तामाकोसी-काठमाडौं उच्च क्षमताको प्रसारणलाइन बनाउन गर्न लागिएको हो ।

उता सिन्धुपाल्चोक बाह्रबिसेमा २२०-१३२ केभी सबस्टेसन बनाउने ठेक्का पनि सोही कम्पनीले पाएको छ । सो सबस्टेसनको काम पनि सन्तोषजनक छैन । जति तोकता गर्दा पनि सम्झौताको तालिका अनुसार अहिलेसम्म मुख्य काम नै नगरेको आयोजना प्रमुख ओझाले बताउनुभयो ।

प्राधिकरण र कम्पनीबीच सबस्टेसन निर्माणका लागि २५ डिसेम्बर २०१७ मा ८७ लाख ९३ हजार डलर र ३१ करोड ५४ लाख रुपियाँमा ठेक्का सम्झौता भएको थियो । निर्माणको काम २४ फेब्रुअरी २०२० मा सक्ने गरी ठेक्का सम्झौता भएको हो ।

न्यू खिम्ती-बाह्रबिसे प्रसारण लाइन : ठेकेदारले काम नगरेपछि ठेक्का तोडियो

काठमाडौं । नेपाल विद्युत् प्राधिकरणले तामाकोशी-काठमाडौं ४०० केभी प्रसारण लाइन आयोजना अन्तर्गतको पहिलो खण्ड (न्यू खिम्ती-बाह्रबिसे- ४४ किमी डबल सर्किट) को ठेक्का तोडेको छ ।

प्राधिकरणले चिनियाँ कम्पनीहरू क्वांसी ट्रान्समिसन एण्ड सबस्टेशन कन्स्ट्रक्शन तथा सेन्जेन क्लाउ इलेक्ट्रोनिक्स जेभीसँगको ठेक्का तोडेको हो । ठेकेदार कम्पनीको पफर्मेन्स ग्यारेन्टीको र बैंक जमानत गरी रु. ४४ करोड ७९ लाख समेत प्राधिकरणले जफत गरेको छ ।

प्रसारण लाइन र सबस्टेशन निर्माण गरी कुल ३ अर्ब ५३ करोड ६६ लाख रुपैयाँमा ठेक्का सम्झौता भएको थियो ।

आयोजनाको हाल करीब ८ प्रतिशत मात्रै भौतिक प्रगति भएको आयोजना प्रमुख नवराज ओझाले जानकारी दिए । 'कम्पनीको ठेक्काको समय तालिका परिवर्तन गर्ने र विभिन्न बहाना बनाएर ठेक्का ओगटिराख्ने मात्रै नियत देखियो,' उनले भने ।

नयाँ ठेकेदार छनोटका लागि टेण्डर आह्वान भइसकेको छ । आगामी मेभित्र ठेक्का सम्झौता गर्ने र त्यसको ८ सय २० दिनभित्रमा निर्माण सक्ने लक्ष्य राखिएको छ । आयोजना, नेपाल सरकार र एशियाली विकास बैंकको सहूलियतपूर्ण ऋणमा निर्माण गर्न लागिएको हो ।

खिम्ती र तामाकोशी नदी क्षेत्रमा निर्माण हुने जलविद्युत् आयोजनाको विद्युत् काठमाडौं उपत्यकामा ल्याउन उक्त प्रसारण लाइन निर्माण गर्न लागिएको हो । बाह्रबिसे-काठमाडौं खण्डको ठेक्का भने लार्सन एण्ड टर्बो (एलएन्डटी) ले पाएको छ ।

प्राधिकरणले सहायक कम्पनीबाट मात्रै लगानी गर्ने

पाँच वर्षभित्र सवा दुई खर्ब लगानीको लक्ष्य

नेपाल विद्युत् प्राधिकरणले अब सहायक कम्पनीमार्फत मात्रै जलविद्युत् आयोजनाहरूमा लगानी गर्ने भएको छ । पूर्ण सरकारी स्वामित्वको विद्युत् प्राधिकरणले कम्पनीमार्फत मात्र जलविद्युत्मा लगानी गर्न लागेको हो । प्राधिकरणका अनुसार पाँच वर्षभित्र २ खर्ब २९ अर्ब ५४ करोड लगानी गर्ने योजना छ । हाल निर्माणाधीन ६० मेगावाटको त्रिशूली ३ ए र कुलेखानी तेस्रोबाहेक अन्य सबै आयोजनाहरू अब कम्पनीमार्फत अघि बढ्नेछन् । प्राधिकरणका कार्यकारी निर्देशक कुलमान घिसिङले कम्पनीमार्फत आयोजनाहरू अघि बढाइरहेको बताए । प्राधिकरणका अनुसार आर्थिक वर्ष २०७५-७६ मा २६ अर्ब ८३ करोड सहायक कम्पनीमा लगानी गरेको छ भने २०७६-७७ मा ३६ अर्ब ३० करोड, २०७७-७८ मा ३७ अर्ब ९३ करोड, २०७८-७९ मा ४८ अर्ब ४६ करोड र २०७९-८० मा ८० अर्ब २ करोड लगानी गर्ने योजना छ । प्राधिकरणले अघि बढाएका आयोजनाका लागि चालू वर्षमा ६ अर्ब ५७ करोड र २०७६-७७ मा ४ अर्ब ५३ करोड लगानी गर्न लागेको छ । त्यसपछि भने प्राधिकरण आफैले कुनै आयोजना बनाउने छैन । प्राधिकरणले सहायक कम्पनीमार्फत ४ सय ५६ मेगावाटको माथिल्लो तामाकोसीका साथै ३७ मेगावाटको त्रिशूली ३ बी र ४० मेगावाटको राहुघाट जलविद्युत् आयोजना अघि बढाइरहेको छ भने सहायक कम्पनी चिलिमेले २ सय ७० मेगावाट बराबरका रसुवागढी, साञ्जेन र मध्यभोटेकोसी जलविद्युत् आयोजना निर्माण गरिरहेको छ । १ सय ८० मेगावाटको आँधीखोला जलाशय, ८ सय २८ मेगावाटको उत्तरगंगा जलाशय, ८ सय ३० मेगावाटको दूधकोशी, ७ सय ६२ मेगावाटको तमोर जलाशय, ६०.२ मेगावाटको मोदी जलविद्युत्, २१० मेगावाटको चैनपुर सेती, १५० मेगावाटको रूपाताल पम्प स्टोरेज पनि प्राधिकरणले कम्पनी मोडेलमा अघि बढाउन लागेको छ ।

नियमन आयोगमा उपाध्याय सिफारिस

नेपाल विद्युत् नियमन आयोगको अध्यक्षका लागि ऊर्जा, जलस्रोत तथा सिँचाइ मन्त्रालयका पूर्वसचिव अनुपकुमार उपाध्याय तथा सदस्यका लागि चार जनाको नाम सिफारिस गरिएको छ । नियमन आयोगको सिफारिसका लागि मन्त्रालयका सचिव डा. सञ्जय शर्माको संयोजकत्वमा रहेको छनोट कमिटीले उपाध्यायलाई अध्यक्ष र अन्य चार जना सदस्यको लागि सिफारिस गरेको हो । कानूनतः एक वर्ष

अघिदेखि नै सक्रिय भइसकेको नियमन आयोग नेपालको ऊर्जा क्षेत्रको लागि महत्वपूर्ण निकायको रूपमा हेरिएको छ । मन्त्रालय स्रोतका अनुसार सदस्यका लागि सिफारिस भएकामा रामप्रसाद धिताल, रामेश्वर कलवार, रामकृष्ण खतिवडा र भागिरथी भट्टराई जवाली छन् । छनोट समितिको सिफारिसलाई मन्त्रपरिषद्ले अनुमोदन गरेपछि मात्र उनीहरूको नियुक्ति हुनेछ । उपाध्यायले खुला प्रतिस्पर्धाको अन्तिम मितिको दुई दिनअघि मात्र ऊर्जा सचिवबाट राजीनामा दिएर अध्यक्षका लागि आवेदन दिएका थिए । दुई दशकभन्दा बढी ऊर्जा क्षेत्रमै विताएका उपाध्याय अनुभवी र विषयविज्ञको रूपमा चिनिन्छन् ।

श्रोत: गोरखापत्र, २०७५/०९/१९

माथिल्लो कर्णाली जीएमआरले बेचन लाग्याे, सरकार लम्पसार: भिम रावल

सत्तारूढ नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (नेकपा)का सांसद भिम रावलले माथिल्लो कर्णाली जलविद्युत् आयोजना भारतीय कम्पनी 'जिएमआर'ले बेचन चलखेल गरिरहेको भन्दै उसको गतिविधि प्रति नेपाल सरकारनै झुकेको टिप्पणी गरेका छन्।

प्रतिनिधिसभाको बिहीबारको बैठकमा विशेष समयमा बोल्दै नेता रावलले जीएमआरले आयोजना बनाउँदैन भनेर विगतमा आफूले निकालेको निष्क्रियोल पुष्टि भएको बताए। 'जिएमआर'ले सम्झौताअनुसार गर्दैन भनेर सुशील कोइरालाको समयमै मैले १२ बुँदे ज्ञापनपत्र बुझाएको थिएँ उनले भने ' १० वर्षसम्म पनि आयोजना निर्माण नगर्ने उक्त कम्पनीको म्याद अब नथपियोस। यसरी लम्पसार परेर देशको हित हुन्छ?'

रावलले २०७१साल अघिनै लगानी बोर्डसँग सम्झौता गर्दा २४ महिनाभित्र वित्तीय व्यवस्थापन हुनुपर्ने सर्त राखिएको तर आजसम्म उक्त कार्य हुन नसकेको भन्दै जीएमआर सँगको संझौता रद्द हुनुपर्ने माग गरे। रावलले जीएमआरले ४८ महिना १५ दिन गुजारी सकेको र पछिल्लो समय आयोजना अन्य कम्पनीलाई बिक्री गर्ने प्रयास गरेको सार्वजनिक भएको भन्दै त्यसबारेको सत्य तथ्य जानकारी गराउन सरकारसँग माग गरे। उनले पञ्चेश्वर बहुउद्देश्यीय आयोजनाको विस्तृत परियोजना प्रतिवेदन नबन्नु र २३ वर्षसम्म पनि महाकाली सम्झौता पुनरावलोकन नहुनुको कारण सदनलाई जानकारी गराउन माग राखे।

श्रोत: गोरखापत्र, २०७५/०९/१९

घलेम्दीको आइपिओ बिक्री सुरु

म्याग्दीको अन्नपूर्ण गाउँपालिकामा आयोजना स्थल रहेको घलेम्दी खोला जलविद्युत् आयोजनाको प्रवर्द्धक घलेम्दी खोला हाइड्रो पावर कम्पनीले आजदेखि साधारण शेयर ९आइपिओ० बिक्री सुरु गरेको छ ।

कम्पनीले रु १५ करोड ३३ लाख बराबरको १५ लाख ३३ हजार ७ सय ७० कित्ता साधारण शेयर ९आइपिओ० बिक्री सुरु गरेको हो । कम्पनीको शेयर बिक्री प्रबन्धकमा भिबोर क्यापिटल रहेको छ । सो कम्पनीको शेयर छिटोमा यही पुस २३ गतेसम्म र ढिलोमा आगामी माघ १८ गतेसम्म बिक्री गरिनेछ ।

आवेदकले न्यूनतम ५० कित्ता र अधिकतम १० हजार कित्ता सम्म आवेदन दिन सक्ने व्यवस्था मिलाइएको छ । कम्पनीले म्याग्दीमा पाँच मेगावाट क्षमताको आयोजना सञ्चालन गरिरहेको छ । कम्पनीले केही समय पहिले आयोजना प्रभावित म्याग्दीवासीका लागि साधारण शेयर बिक्री गरेको थियो । रासस

श्रोत: काव्तिपुर, २०७५/०९/१९

विद्युत्काे सेयर किनबेच नियन्त्रण गर्न सुझाव

ऊर्जा विज्ञहरूले जलविद्युत् आयोजनाको स्वामित्व परिवर्तन (सेयर किनबेच) मा अंकुश लगाउन सुझाव दिएका छन्। संसदको कृषि, सहकारी तथा प्राकृतिक समितिले बुधबार आयोजना गरेको छलफलमा बोल्दै पूर्व ऊर्जा सचिव विश्वप्रकाश पण्डितले सर्वेक्षण र उत्पादन अनुमतिपत्र पाएपछि नाफाका लागि सेयर बिक्री गरेको भन्दै यस्तो प्रावधान परिवर्तन गर्न सुझाव दिए।

‘सेयर बिक्री गर्नेलाई सरकारले प्रोत्साहित गर्नु हुन्न,’ उनले भने, ‘अनुमतिपत्र पाएका कम्पनीलाई शतप्रतिशत सेयर बिक्री गर्न दिनु हुन्न। निश्चित प्रतिशत सेयर मात्रै बिक्री गर्न पाउने प्रावधान हुनुपर्छ।’ कृषि, सहकारी तथा प्राकृतिक समितिको ऊर्जा उपसमितिले सरकारका पूर्वसचिवद्वय पण्डित र श्रीरञ्जन लाकौललाई बुधबार ऊर्जा विषयको छलफलमा बोलाएको थिए।

छलफलमा सहभागी सांसदहरूले पूर्वसचिवद्वयलाई विद्युत् आयोजनाका लागि अनुमतिपत्र लिएर सेयर स्वामित्व बिक्री गर्ने प्रचलन बढेको भन्दै जिज्ञासा राखेका थिए।

सांसदहरूको जिज्ञासाको जवाफ दिँदै पूर्वसचिव तथा ऊर्जाविज्ञ लाकौलले अहिले भइरहेको सेयर संरचनाको परिवर्तन कानुनी प्रावधान पूरा गरेर भएको जानकारी गराउँदै कानुन परिवर्तन गरी यसलाई रोक्न सक्ने बताए।

अहिलेको कानुनी प्रावधानमा विद्युत् आयोजना निर्माणका लागि अनुमतिपत्र पाएकाहरूले सर्तअनुसार काम नगरे सरकारले अनुमतिपत्र खोस्न सक्ने व्यवस्था भए पनि काम नगर्ने कम्पनीबाट अनुमतिपत्र खोसिएको धेरै कम उदाहरण भएको टिप्पणी गरे। ‘कानुन संशोधन गरी अनुमतिपत्रको स्वामित्व परिवर्तन हुने गरी सेयर बिक्री गर्न नपाइने व्यवस्था हुनुपर्छ,’ उनले भने, ‘सरकारले सम्भाव्यता अध्ययन गरी निर्माणका लागि निजी क्षेत्रलाई जिम्मा दिनुपर्छ।’

उनले जलविद्युत्बाट प्रतिफल धेरै प्राप्त हुने भएकाले निजी क्षेत्र यसैमा केन्द्रित भए पनि सरकारले समग्र जलस्रोत विकास गर्नुपर्ने धारणा राखे।

पूर्व ऊर्जा सचिव पण्डितले कृषिमा आत्मनिर्भर हुनका लागि पनि सरकारले जलाशययुक्त आयोजना निर्माण गर्नुपर्ने बताए। ‘जलाशययुक्त आयोजनाले कृषिका लागि बाह्रै महिना पानी उपलब्ध गराउँछ र ऊर्जाको माग पनि सन्तुलित गर्छ,’ उनले भने, ‘नेपालमा उत्पादित ऊर्जा बिक्रीका लागि भारतीय बजार तयार पार्नुपर्छ।’

उनले अहिलेको प्रावधानमा अनुमतिपत्र दिने अधिकार सचिवमा बढी भएको भन्दै यसलाई परिवर्तन गर्न सुझाव दिए । 'विद्युत् आयोजनाका लागि स्वीकृति दिँदा सचिवले कसैको स्वीकृति लिनु पर्दैन,' उनले भने, 'सचिवमा निहित अधिकार कटौती गरी प्राविधिक समूहले अनुमतिपत्र जारी गर्ने व्यवस्था हुनुपर्छ ।' उनले सर्तअनुसार काम नगर्नेको अनुमतिपत्र खोस्ने र निश्चित प्रतिशतभन्दा बढी सेयर बिक्री गर्न नपाइने व्यवस्था गर्न माग गरे ।

छलफलमा बोल्दै सांसद ओनसरी घर्तीले विद्युत् आयोजनाको अनुमति प्राप्त कम्पनीले सेयर बिक्री गर्न नपाउने प्रावधान हुनुपर्ने माग राखिन् । 'पहिला विद्युत् आयोजनाको अनुमतिपत्र झोलाबाट अर्को झोलामा सरिरहेको छ,' उनले भनिन् ।

श्रोत: काठिणु, २०१५/०२/१२

चिलिमेको शेयर मूल्य समायोजन

चिलिमे जलविद्युत् कम्पनीको शेयर मूल्य समायोजन भएको छ । नेपाल स्टक एक्सचेञ्जमा प्रतिकिता ५ सय ६२ रुपैयाँमा मूल्य समायोजन गरेको हो । कम्पनीले २० प्रतिशत शेयर लाभांश दिने प्रस्ताव गरे लगत्तै मूल्य समायोजन गरेको हो । कम्पनीको औसत आधार मूल्य ७ सय ३७ रुपैयाँ रहेको छ ।

यस्तै हालै मात्र साधारण शेयर बिक्री गरेको चौतारी लघुवित्त वित्तीय संस्थाको कारोवार सुरु भएको छ । स्टकका अनुसार सो कम्पनीको पहिलो कारोवार मूल्य १ सय ११ देखि ३ सय ३५ सम्म रहने प्रक्षेपण गरिएको छ ।

कम्पनीको बुधबार मात्रै १६ लाख ६० हजार कित्ता शेयर स्टकमा सूचीकृत भएको थियो । कम्पनीले केही समय पहिले मात्रै रु छ करोड बराबरको छ लाख कित्ता साधारण शेयर बिक्री गरेको थियो ।

श्रोत: अभियान, २०७५/०९/१९

त्रिशूली जलविद्युत केन्द्रमा आगलागी, विद्युत उत्पादन बन्द

नुवाकोटमा रहेको त्रिशूली जलविद्युत केन्द्रको उत्पादन गृहमा बुधवार साँझ आगलागी हुँदा विद्युत उत्पादन बन्द भएको छ । एक्काइस मेगावाट क्षमताको उक्त केन्द्र र सहायक योजनाको रूपमा रहेको १४ मेगावाट क्षमताको देवीघाट जलविद्युत केन्द्रसमेत बन्द हुँदा राष्ट्रिय प्रसारणलाइनमा यहाँबाट जोडिएको ३५ मेगावाट विद्युत गिरावट आएको छ ।

बुधवार साँझ ६:३० बजेतिर उक्त उत्पादन गृहबाट उत्पादन भएको विद्युत प्रवाह हुने बसबारमा ताप उत्पन्न भएर आगो लाग्दा ब्रेकर नं ६ मा रहेको छ दशमलव छ केभीको जेनेरेटर जलेर पूर्णरूपमा क्षति भएको केन्द्रका प्रमुख तारदत्त भट्टले जानकारी दिए । उनका अनुसार आगलागीले क्षति पुर्याएका उपकरण मर्मत र परिवर्तन गर्न रु. एक करोडभन्दा बढी लाग्ने देखिएको छ भने संचालनका लागि करीब एक साता लाग्ने अनुमान छ ।

उत्पादन गृहमा लागेको आगो नियन्त्रणमा ल्याउन नेपाल विद्युत प्राधिकरणका कर्मचारी, नेपाली सेना, सशस्त्र र नेपाल प्रहरी, विदुर नगरपालिकाको दमकलसहित स्थानीयवासीलाई एक घण्टाभन्दा बढी समय लागेको थियो । आगलागीका कारण उक्त केन्द्रबाट विद्युत उत्पादन बन्द हुँदा नुवाकोटसहित रसुवा र धादिङ्का केही स्थानमा विद्युत बन्द भएकाले राष्ट्रिय प्रसारणलाइनमार्फत गए रातिदेखि विद्युत उपलब्ध गराइएको छ । उक्त उत्पादन गृहमा गत असार २६ र मङ्सिर ८ गते पनि आगलागी भएको थियो । रासस

श्रोत: अभियान, २०७५/०९/२०

‘जीएमआरको म्याद अब नथपियोस्’

सत्तारूढ नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (नेकपा) का नेता भीम रावलले माथिल्लो कर्णाली जलविद्युत् आयोजनाको प्रवर्द्धक जीएमआरसँगको सम्झौताको म्याद नथप्न सरकारसँग आग्रह गरेका छन् । आयोजना विकास सम्झौता (पीडीए) अनुसार समयमा काम सम्पन्न गराउन नसकेको भन्दै उनले सरकारको आलोचना समेत गरे । बिहीवार प्रतिनिधिसभा बैठकमा बोल्दै रावलले आफूले पहिल्यै जीएमआरले उक्त आयोजना सम्पन्न गर्न नसक्ने र सके पनि राष्ट्रिय हितमा नहुने सम्बन्धमा सचेत गराएको स्मरण गराए । उनले कम्पनीले काम अघि बढाउन नसक्नुको कारण स्पष्ट पार्न सरकारसँग माग पनि गरे ।

पीडीए सम्झौता भएको २४ महीनाभित्र आयोजनाको र ४८ महीनाभित्र प्रसारण लाइनको वित्तीय व्यवस्थापन गरिसक्नु पर्ने तथा नियन्त्रण बाहिरको परिस्थितिमा १ वर्ष थप गर्न सकिने व्यवस्था रहेको छ । तर, नियन्त्रण बाहिरको के परिस्थिति आयो उल्लेखविनै कम्पनीले दुईपटक सम्झौता अवधि थप गरेको नेता रावलले बताए । उता जीएमआर स्रोतले भने आयोजनाको काम अघि बढिरहेको बताएको छ । पहिलो चरणमा आवश्यक ४९ हेक्टर व्यक्तिगत जग्गामध्ये १२ हेक्टर अधिग्रहण भइसकेको जीएमआर स्रोतले जानकारी दिएको छ ।

२० हेक्टर जग्गा भोगचलन गर्नेको नाममा लालपुर्जा पनि नभएका कारण भुक्तानी गर्न समस्या परेको कम्पनीको दाबी छ । ‘यसमा सरकारको सहजीकरण आवश्यक छ,’ स्रोतले भन्यो ।

आयोजना क्षेत्रमा पर्ने ५ मध्ये ३ सामुदायिक वनको वातावरणीय प्रभाव मूल्यांकन (ईआईए)को प्रतिवेदन तयार गर्न आयोजनाले आर्थिक सहयोग समेत गरेको स्रोतले उल्लेख गर्‍यो ।

बोर्ड बैठक नबसी भन्न सकिँदैन : लगानी बोर्ड

माथिल्लो कर्णाली आयोजना विकासका लागि जीएमआरसँगको सम्झौताको अवधि गत असोजमै सकिएको हो । कम्पनीले समय थपका लागि निवेदन पनि दिइसकेको छ । तर, बोर्डको बैठक बस्न नसकिरहेका कारण सम्झौताको विषय टुंगिन नपाएको हो । बोर्ड बैठक नबसी सम्झौता के हुन्छ भन्न सकिँदैन ।

पीपीए हुनासाथ काम अघि बढ्छ : जीएमआर

आयोजना किन बनेन ? अवरोध केके छन्, कहिल्यै कसैले खोजी गरेन । यस आयोजनाले शुरूदेखि नै सरकारका नीति परिवर्तन र अन्य धेरै समस्या भोगिरहेको छ । त्यसको हिसाब कसैले निकालेको छैन । बंगलादेशले ५ सय मेवा विद्युत् खरीद गर्ने निश्चित भएका कारण त्यसको पीपीए पर्खिएर बसेका छन् । पीपीए हुनासाथ काम अघि बढ्छ ।

श्रोत: काठिपुर, २०७५/०९/२०

तीन खोलाबाट १२ मेगावाट बिजुली

स्थानीय खोलानालाबाट पेल्ट्री सेट, माइक्रो हाइड्रो र हाइड्रो पावर सञ्चालनले जिल्लामा लोडसेडिङ अन्त्य [दीपेन्द्र शाक्य](#)

तीन सानाठूला खोलाबाट ११ दशमलव ८५ मेगावाट बिजुली उत्पादन गरिएको छ । स्थानीय खोलानालाबाट पेल्ट्री सेट, माइक्रो हाइड्रो र हाइड्रो पावर सञ्चालनले जिल्लामा लोडसेडिङ अन्त्य भएको छ ।

बर्खाको समय यहाँ उत्पादित विद्युत् बढी हुने नेपाल विद्युत् प्राधिकरण खाँदबारीले जनाएको छ । संखुवासभामा सभाखोलाबाट ४ दशमलव ४ मेगावाट, हेवा खोलाबाट ३ दशमलव २ मेगावाट, पिलुवा १ बाट ३ मेगावाट र लोवर पिलुवाबाट १ मेगावाट विद्युत् उत्पादन भइरहेको छ ।

हिउँदको समयमा भने आधाभन्दा बढी उत्पादन घट्ने गरेको प्राधिकरणका प्रमुख ध्रुव अधिकारीले बताए । उनले १० भन्दा बढी साना खोलाहरूबाट 'माइक्रो हाइड्रो' सञ्चालन गरी स्थानीयले विद्युत् सेवा लिइरहेको पनि बताए ।

'जिल्लामा उत्पादित विद्युत् छिमेकी जिल्लाहरूमा समेत दिने गरिएको छ,' उनले भने, 'केन्द्रीय प्रसारण लाइन अवरुद्ध हुँदा तेहथुम र भोजपुरका आधा भागमा पुग्छ । केन्द्रीय प्रसारण लाइन लामो समय अवरुद्ध भएको बेला यहीं उत्पादित बिजुली बाल्ने गरिएको छ ।' उनका अनुसार अरु बेला केन्द्रको लाइनमा जोड्ने गरिएको छ ।

'दुई घण्टाभन्दा बढी बिजुली जाने सूचना आएपछि यहींको उत्पादन बाल्छौं,' उनले भने, 'हावाहुरीले लडाएको पोल मर्मत गर्न समय लाग्छ, त्यो बेला यतैको चलाउँछौं ।' अरुण नदीमा ठूला आयोजनाका रूपमा बहुचर्चित ९०० मेगावाटको अरुण तेस्रोको काम धमाधम भइरहेको छ ।

माथिल्लो अरुण, अपर अरुण, अरुण दोस्रो र अरुण चौथोसमेतको सर्भे भइसकेको छ । सबैभन्दा महत्त्वपूर्ण र ठूलो उत्पादन हुने अरुण तेस्रोको काम भारतीय सतलज कम्पनीले गरिरहेको छ । 'सभाखोलाबाट दिव्येश्वरी हाइड्रो पावरले ४ मेगावाट विद्युत् उत्पादन गरिरहेको छ,' उनले भने, 'पिलुवा जलविद्युत् आयोजना, बानेश्वर जलविद्युत् आयोजना सञ्चालनमा रहेका छन् ।'

यी दुई वटा आयोजनाले ४ किलोवाट उत्पादन गरे पनि केन्द्रीय प्रसारण लाइनमा आबद्ध भइसकेको छ । निगुरे जलविद्युत् आयोजना लामो समयदेखि बिग्रिएर बन्द छ । यो आयोजना जिल्लाका तीन वटा क्याम्पस वरुण बहुमुखी, संखुवासभा बहुमुखी र मादी बहुमुखी क्याम्पसले संयुक्त रूपमा सञ्चालन गरेका हुन् ।

त्यसका साथै जिल्लाका अन्य विभिन्न खोलानालाबाट स्थानीय रूपमा ऊर्जा शक्ति हाइड्रो पावर सञ्चालनमा छन् । ‘यहाँका सात वटा स्थानीय तहबाहेक अन्य स्थानीय तहका गाउँमा केन्द्रीय प्रसारण पुगेको छैन,’ उनले भने, ‘नपुगेको ठाउँहरूमा हाइड्रो पावरबाटै उज्यालो छाएको छ ।

उनका अनुसार मकालु र चिचिला गाउँपालिकामा केही महिनाभित्र केन्द्रीय प्रसारण लाइन लैजाने योजना रहेको छ । अधिकारीले भने, ‘९० प्रतिशत काम पूरा भइसकेको छ, बाल्ने तयारीमा छौं ।’ केन्द्रीय प्रसारण लाइनले नछोएको यहाँका धेरै स्थानीय गाउँबस्तीहरूका पेल्टिक सेट, माइक्रो हाइड्रो र हाइड्रो पावरकै भरमा छन्।

सिलिचोड, चिचिला, मकालु, भोटखोला, चैनपुर नगरपालिकाभित्र जहाँसम्म विद्युत्को केन्द्रीय प्रसारण लाइन पुग्न सकेको छैन, त्यहाँ स्थानीय हाइड्रो पावरको माध्यमबाट बिजुलीबालिएका छन् ।

विद्युत्को केन्द्रीय प्रसारण लाइन नपुगेका ती दुर्गम गाउँबस्तीहरूमा हाइड्रो पावरका कारण अँध्यारोमा बस्नु नपरेको स्थानीय वसन्त गुरुङको भनाइ छ । ‘उज्यालो पाउनका लागि स्थानीय गाउँलेहरूले पेल्टिक सेट, माइक्रो हाइड्रो र हाइड्रो पावर सञ्चालन गरे पनि बेलाबेला बिग्रने समस्याबाट भने ग्रसित छन्,’ उनले भने, ‘बेलाबेला हाइड्रो पावर बिग्रिनु स्वाभाविकै हो ।’

यो जिल्लामा विद्युत् उत्पादन बढ्दै गए पनि खपतको अवस्था भने न्यून छ । खाँदबारी वितरण केन्द्रका अनुसार अहिले साँझको समयमा ४ मेगावाट खपत भइरहेको छ । दिउँसो २ मेगावाट मात्र खपत हुन्छ । जिल्लामा उद्योग कलकारखना नभएकाले दिउँसो विद्युत्को प्रयोग कम भएको प्रमुख अधिकारीले बताए ।

जिल्लामा उत्पादित विद्युत् पिलुवा सबस्टेसनबाट धनकुटा, धरान हुँदै दुहबीबाट केन्द्रीय प्रसारण लाइनमा जोडिएको छ । जिल्लामा चार वटा हाइड्रो पावरका कारणले आत्मनिर्भर भए पनि १० वटै स्थानीय तहमा भने विद्युत्को केन्द्रीय प्रसारण लाइन पुगेको छैन ।

श्रोत: कारोबार, २०७५/०९/२०

एमसिसी परियोजना रोकिने अवस्था आउन दिन्न : ऊर्जामन्त्री

ऊर्जा, जलस्रोत तथा सिँचाइमन्त्री वर्षमान पुनले मिलेनियम च्यालेन्ज कर्पोरिसन (एमसिसी) परियोजना कानुनी जटिलताका कारण रोकिने अवस्था आउन नदिने बताएका छन् ।

बिहीबार मन्त्री पुनसँगको भेटवार्ताका लागि आएका अमेरिकी राजदूत रेन्डी डब्लु बेरीसँगको छलफलमा मन्त्रीले यस्तो बताएका हुन् । भेटमा ऊर्जामन्त्री पुनले एमसिसी परियोजना निर्धारित समयभित्रै पूरा गर्ने गरी सरकारले तयारी गरिरहेको समेत जानकारी दिए । अमेरिकाले एमसिसी अन्तर्गत झण्डै ५२ अर्ब रुपैयाँ बराबरको अनुदान सडक र ऊर्जा क्षेत्रका परियोजनालाई दिएको छ । भेटमा मन्त्री पुन र राजदूत बेरीबीच एमसिसी परियोजनामा भएका प्रगतिबारे छलफल भएको थियो । छलफलमा बुटवल-गोरखपुर अन्तरदेशीय प्रसारण लाइनमा भएको प्रगतिबारे पनि छलफल भएको थियो ।

द्विपक्षीय हितका साथै ऊर्जा क्षेत्रमा गर्न सकिने सहकार्यका विषयमा छलफलमा आगामी दिनमा दुई देशबीचको सम्बन्ध अझ नयाँ उचाइमा पुग्ने विश्वास व्यक्त गरेका थिए । आर्थिक विकासको गतिका आधारमा ऊर्जा मन्त्रालयले ऊर्जा क्षेत्रको स्वतःपत्र जारी गरेको भन्दै मन्त्री पुनले नेपाललाई १० वर्षमा १५ हजार मेगावाट बिजुली आवश्यक हुने बताए ।

भेटमा अमेरिकी राजदूत बेरीले नेपालको ऊर्जा क्षेत्रमा साझेदारी गर्न अमेरिका इच्छुक रहेको बताउँदै एमसिसी परियोजनाबारे ऊर्जा मन्त्रालयको प्राथमिकताबारे चासो रराखेका थिए । राजदूत बेरीले परराष्ट्रमन्त्री प्रदिप ज्ञवालीको अमेरिका भ्रमणमा अमेरिकी विदेशमन्त्री माइक पम्पेसँग एमसिसी परियोजनालाई अघि बढाउने विषयमा महत्वपूर्ण छलफल भएको जानकारीसमेत दिएका थिए ।

“एमसिसी परियोजनामा साझेदारीका लागि धन्यवाद दिन चाहन्छौं, यसको कार्यान्वयनपछि नेपालमा भौतिक पूर्वाधारको विकास हुनेछ, त्यसका लागि आगामी दिनमा समेत हामी नेपालको ऊर्जा क्षेत्रमा सहकार्य गर्न चाहन्छौं,” राजदूत बेरीले भने ।

श्रोत: उर्जा खबर, २०७५/०९/२०

त्रिशूली विद्युत केन्द्र ४३ घन्टासम्म सञ्चालन भएन, प्राधिकरणलाई १ करोड २५ लाख घाटा

यशोदा सुनुवार

निरन्तर मर्मत गरे पनि पटक-पटक आगलागी भएको त्रिशूली जलविद्युत केन्द्र ४३ घन्टासम्म सञ्चालन हुन सकेको छैन । पछिल्लो पटक बुधबार साँझ ६ बजे आगलागी भएको केन्द्र अहिलेसम्म सुचारु नगरिएको हो । आगलागी लगत्तै बुधबार साँझ वा बिहीबार बिहान सञ्चालन गर्ने केन्द्रले जानकारी दिए पनि ठोस काम भएको छैन । आगलागी भएको शुक्रबार अपरान्ह १ बजेसम्म ४३ घन्टा हुन्छ । यही कारण २२ मेगावाटको त्रिशूली र १४ मेगावाटको देवीघाट सञ्चालन हुन सकेका छैनन् । मर्मतमा समस्या देखिएकाले समयै विद्युत आपूर्ति सुचारु गर्न नसकिएको केन्द्रका लेखाप्रमुख सिताराम रिमालले बताए । उनका अनुसार आज (शुक्रबार) साँझसम्म विद्युत उत्पादन सुचारु हुनेछ । केन्द्रमा बुधबार साँझ विद्युतगृहमा जडान गरिएको ब्रेकरमा आगो लागेको थियो । यसपछि केन्द्रको सबैतिर आगो फैलिएको थियो । विद्युतगृहको एउटा ब्रेकर आगोले पूरै नष्ट भएको र अन्य उपकरणमा पनि क्षति पुगेको छ । आगलागी भएको करिब २ घन्टापछि आगो नियन्त्रणमा लिइएको थियो । यहाँ आगो लागेपछि देवीघाट पनि बन्द भएको छ । त्रिशूली विद्युतगृहबाट निस्केकै पानीबाट देवीघाट सञ्चालन हुँदै आएको छ । केन्द्रमा आगलागीका कारण आर्थिकरूपमा ठूलो क्षति भएको जनाइएको छ । विद्युत उत्पादन हुन नसकेपछि यसबाट पनि प्राधिकरणको आम्दानी घटेको छ । पछिल्लो ७ महिनामा केन्द्रमा ३ पटक आगलागी भएको छ । यसअघि मंसिर ८ र असार २६ गते पनि ब्रेकरमा समस्या आएर आगो लागेको थियो । भारतीय सहयोगमा झन्डै ५ दशक पहिला निर्माण भएको विद्युतगृहबाट अहिले करिब १७ मेगावाटमात्र विद्युत उत्पादन हुने गरेको छ । अहिले त्रिशूली १७ मेगावाट र देवीघाट १२ मेगावाट विद्युत हुँदै आएको छ । यसको आधारमा ४३ घन्टामा १२ लाख ४७ हजार युनिट विद्युत उत्पादन हुन्छ । प्राधिकरणले चालू आर्थिक वर्षमा १०.०४ रुपैयाँ प्रति युनिटमा विद्युत बेचिरहेको छ । यसो हुँदा १ करोड २५ लाख १९ हजार रुपैयाँ प्राधिकरणलाई घाटा भएको छ ।

श्रोत: क्यापिटल नेपाल, २०७५/०९/२०

जलविद्युतलगायत २५ कम्पनीले ५ अर्बको आईपीओ निष्कासन गर्दै, कसको कति (सूचीसहित)

निकेश खत्री

विभिन्न २५ कम्पनीहरूले ५ अर्ब रुपैयाँबराबरको ५ करोड कित्ता साधारण सेयर (आईपीओ) निष्कासन गर्ने भएका छन् । जलविद्युत, लघुवित्त र मर्चेन्ट बैंकर र फन्डले गरी ४ अर्ब ९० करोड ९० लाख रुपैयाँबराबरको ४ करोड ९० लाख ९० हजार कित्ता आईपीओ निष्कासन गर्नेछन् ।

आईपीओ निष्कासन गर्न ती कम्पनीहरूले नेपाल धितोपत्र बोर्डमा आवेदन दिएका छन् । जसमध्ये ३ कम्पनीले १ अर्ब ३० करोड ६३ लाख रुपैयाँबराबरको १ करोड ३० लाख ६३ हजार कित्ता आईपीओ निष्कासनको अनुमति पाएका छन् ।

जसमध्ये युनिभर्सल पावर कम्पनी लिमिटेड, शुभश्री हाइड्रोपावर लिमिटेड र पाँचथर पावर कम्पनी लिमिटेडले आईपीओ निष्कासन गर्न अनुमति पाएका हुन् ।

आईपीओ निष्कासन गर्न धितोपत्र पुग्नेमा अधिकांश जलविद्युत कम्पनी छन् । ७ जलविद्युत कम्पनीले आयोजना प्रभावित स्थानीय बासिन्दाका लागि तथा १० कम्पनीले सर्वसाधारणमा आईपीओ निष्कासन गर्दैछन् ।

शिवश्री, युनिभर्सल र पाँचथरले भने आयोजना प्रभावित स्थानीय बासिन्दालाई आईपीओ निष्कासनको सूचना सार्वजनिक गरिसकेका छन् । शिवश्रीले १ अर्ब २५ करोड ४९ लाख ४० हजार र पाँचथरले ९६ करोड २५ लाख रुपैयाँ गरी २ अर्ब २१ करोड ७४ लाख ४० हजार रुपैयाँको आईपीओ निष्कासनको अनुमति पाएका छन् । यस्तै युनिभर्सलले ९६ करोड ६१ लाख ६१ हजार रुपैयाँको आईपीओ निष्कासन गर्न अनुमति पाएको छ ।

बोर्डमा आईपीओ निष्कासनको अनुमति माग्दै १५ जलविद्युत कम्पनी, ६ लघुवित्त कम्पनी तथा लगानी क्षेत्र र मर्चेन्ट बैंडकर कम्पनी रहेका छन् । बोर्डमा आवेदन दिएका अन्य जलविद्युत कम्पनीमा सान्जेल जलविद्युत कम्पनी लिमिटेडले ५४ करोड ७५ लाख रुपैयाँबराबरको ५४ लाख ७५ हजार कित्ता, जनसेवी लघुवित्त वित्तीय संस्थाले ४ लाख २० हजार कित्ता, स्वाभिमान माइक्रोफाइनान्सले १ लाख ८० हजार कित्ता र गुराँस लघुवित्तले २५ लाख कित्ता सेयर निष्कासन गर्ने क्रममा छन् ।

त्यसैगरी, स्पर्श लघुवित्त वित्तीय संस्थाले २ लाख ६९ हजार ६ सय ३० कित्ता, रसुवागढी हाइड्रोपावर कम्पनीको १ करोड २ लाख ६३ हजार १५० कित्ता, गणपति माइक्रोफाइनान्स वित्तीय संस्थाले ३ लाख ३५ हजार कित्ता आईपीओ निष्कासनको तयारी गरिरहेका छन् । उनीहरूले बोर्डको अनुमति आएपछि आईपीओ निकासन गर्नेछन् ।

यस्तै, सिङ्डिबी हाइड्रो फन्डले २२ लाख ८९ हजार ३०० कित्ता, शुभम् पावरले ५ लाख ८० हजार ५८० कित्ता, रुरु जलविद्युत् परियोजनाले ४ लाख ७ हजार ७०५ कित्ता, भैरवकुण्ड हाइड्रोपावरले ३१ लाख ८३ हजार २८० कित्ता र हिमालयन उमर्जा विकास कम्पनीको १४ लाख ८५ हजार कित्ता साधारण सेयरको अनुमति मागेका छन् ।

सीबीआईएल क्यापिटलको ३ लाख कित्ता, मैलुङखोला जलविद्युत् कम्पनीको ७ लाख ३६ हजार २८६ कित्ता, ग्रीनलाइफ हाइड्रोपावरको १८ लाख कित्ता आईपीओ निकासनको अन्तिम चरणमा पुगेका छन् ।

गर्जाड उपत्यका हाइड्रोपावरको २ लाख कित्ता, लाफिड बुद्ध पावर नेपालको ९ लाख ७८ हजार कित्ता र युनिक हाइडेल कम्पनीको ५ लाख ५० हजार कित्ता आईपीओ निष्कासन लागि पाइपलाइनमा रहेका छन् । बोर्डको अनुमति पाउनासाथ कम्पनीहरू धमाधम आईपीओ निष्कासनको तयारीमा लाग्नेछन् ।

त्यस्तै सयपत्री हाइड्रोपावरले ३ लाख कित्ता, माउन्टेन हाइड्रो नेपालले १८ लाख १६ लाख ११ हजार कित्ता, युनियन हाइडेल कम्पनीले ३५ लाख ३४ हजार ३४० कित्ता, आशा लघुवित्त वित्तीयले ६ लाख ७४ हजार कित्ता आईपीओ पाइप लाइनमा छन् ।